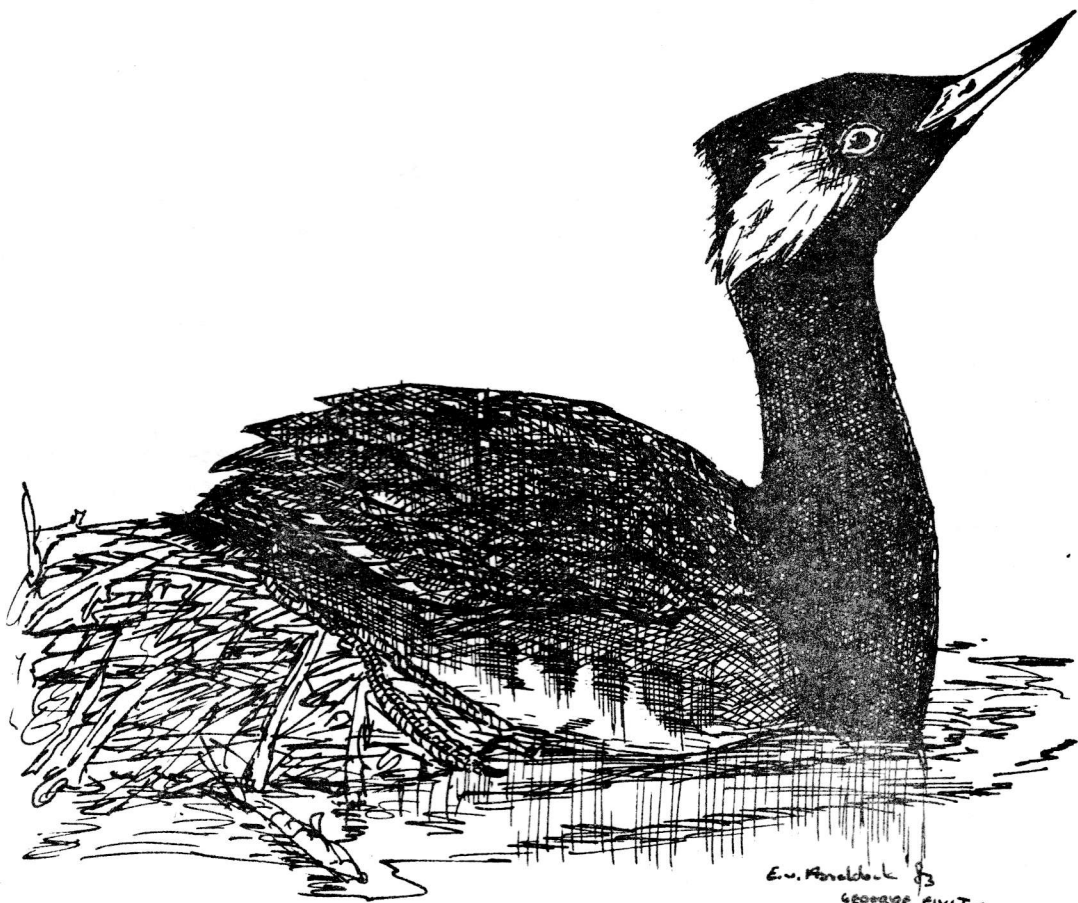

VOGELS VAN:

**LANDGOED DE UTRECHT
BEERSCHE BROEK
LANDSCHOTSE HEIDE**

*E. v. K. 83
GEORGE F. M. T.*

DOOR:

LEX PEETERS

INLEIDING;

Ongetwijfeld een van de vogelrijkste gebieden van de Kempen is gelegen in de Noordwesthoek van ons werkgebied! Het wordt gevormd door Landgoed de Utrecht, Het Beerse Broek, en de Landschotse heide, welke terreinen aaneengeleggen zijn.

De afwisseling in landschap en de verscheidenheid aan biotopen zijn hier zeker niet vreemd aan de avifaunistische rijkdom!

Zoals vrijwel voor geheel de Kempen geldt geven topografische kaarten uit de vorige eeuw voor deze streek een uitgestrekte heide weer, in dit geval doorkruist door vele loopjes en paadjes, doorsneden door 3 beekdalen en begrensd door enkele kleine dorpjes.

Bij vergelijking van die kaart met de situatie van nu (zie bijlage 1 en 2, die een deel van het gebied weergeven) blijkt er ongelooflijk veel veranderd. Toch zijn bepaalde facetten van het toenmalige landschap herkenbaar. De beekdalen liggen er nog, zij het dan dat de kenmerkende kleinschalige weilandjes plaats hebben moeten maken voor uitgestrekte en intensief bewerkte akkers en weiden, waarvoor ook vele broekbosjes plaats hebben moeten maken. De beken zijn grotendeels gekanaliseerd. De heide is bijna geheel ontgonnen of bebost, vennen zijn gedempt en paden verhard!

Hiermee is al enigszins een indruk gegeven van het huidige landschap. Door de geschetste ontwikkelingen heeft het gebied een aantal vogelsoorten in moeten leveren, maar er zeker ook een belangrijk aantal gewonnen. Immers, het biotoop is afwisselender geworden en de soortenrijkdom is hier voor een groot deel aan gekoppeld.

De vennen zijn in elk jaargetijde belangrijk als pleister-, fourageer- en broedgebied van tal van watervogels. Geoorde fuut, Dodaars, Kuifeend, Tafeleend en Slobeend behoren ondermeer tot de broeders. Honderden Eendensoorten komen buiten het broedseizoen hier bij elkaar en naar mate de winter nadert groeien hun aantallen. Is de zomer droog dan kunnen vele soorten Steltlopers hier in grote getalen voedsel vinden op de gevormde slikjes en oevers. Uiteraard is het gebied een belangrijk jachtterrein voor Roofvogels.

De heide, waarin de vennen bijna zonder uitzondering gelegen zijn, is broedgebied van Wulp, plaatselijk Tureluur en helaas in sterk afnemend aantal het Korhoen.

Het aangrenzende agrarische gebied is van groot belang als broed-, fourageer-, en (voor)-verzamelgebied van weidevogels als Scholekster, Kievit, Grutto en Wulp. In sommige winters zijn hier ook enkele Riet- of soms Grauwe ganzen aan te treffen.

De bossen die erg verschillen boomsoort, opbouw en leeftijd herbergen diverse soorten Roofvogels en Spechten, de Nachtzwaluw, Houtsnip, Fluiter en Bos- en Ransuil.

De beekdalen zijn waardevol voor enkele watervogels waartoe Dodaars (belangrijke pleisterplaats in de winter) en IJsvogel (onregelmatige broedvogel en wintergast) behoren. Bovendien broeden hier vier soorten Spechten en typische vogels als Nachtegaal, Wielewaal en Bosuil.

Waar veel vogels voorkomen komen ook vaak vogelaars! Het is dan ook logisch dat uit het gebied zeer veel waarnemingen bekend en verzameld zijn. Ze geven een aardig beeld van de vogelstand van vroeger en nu.

Door alle waarnemingen samen te vatten in een uitgebreid verslag hoop ik bij te dragen aan een goed beheer en een betere bescherming van dit unieke stuk Kempen, dat vanuit Faunistisch, Floristisch en landschappelijk oogpunt op nationaal niveau onder een van de hoogste categoriën hoort te vallen. Hoewel een groot deel van het gebied echter op papier met het volste recht een behoorlijke status van bescherming geniet, bestaan er in praktijk nogal wat haken en ogen! De recreatiedruk is onveroorloofbaar groot, aan het beheer hapert nogal eens een en ander en er bestaat geen goed beschermde agrarische "buffer", zoals dat zou behoren rond een waardevol gebied als dit.

Door het verslag in een aantal delen verspreid te publiceren in de Blauwe Klauwier verwacht ik dat de tekst beter en aandachtiger gelezen wordt, dan wanneer het als een geheel uitgegeven zou worden. De bedoeling is dat aanvullingen en reacties zo snel mogelijk bij mij bericht worden! Dit kan de volledigheid alleen maar ten goede komen. Uiteindelijk zullen namelijk wel alle delen, eventueel in verbeterde vorm, in een allesomvattend verslag als VWG-publicatie worden uitgebracht.

DE BRONNEN;

Binnen het verouderde en sterk verwaarloosde waarnemingenarchief van Vogelwerkgroep de Kempen waren een groot aantal gegevens die betrekking hadden op landgoed de Utrecht, Het Beerse broek en de Landschotse heide reeds systematisch per soort ondergebracht! Waarnemers waarvan bekend is dat zij veel in betreffend gebied vogelen of vogelden werden of worden nog benaderd voor aanvullend materiaal. Diverse verslagen en rapporten zijn aandachtig doorgelezen.

Voor gegevens van voor 1970 zijn de mededelingen van VIMB (Vogelstudie- en Inventarisatie-groep Midden Brabant; ondertussen opgeheven) grondig doorgenomen. Bovendien leverde de Avifauna van Noord Brabant (van Erve c.s. '67) de nodige aanvullingen.

DE INDELING EN DE LIGGING VAN HET GEBIED;

Het totale gebied is grotendeels gelegen binnen de Atlas-blokken 50-48 en 51-41. Het is te vinden in de Noordoost-hoek van de Kempen en wordt begrensd door de dorpen: Middelbeers, Casteren, Netersel, Lage Mierde, Esbeek, en Baarschot.

De hoofdindeling wordt als volgt aangehouden;

- LANDSCHOTSE HEIDE
- BEERSE BROEK
- LANDGOED DE UTRECHT

DE LANDSCHOTSE HEIDE ligt ten zuidwesten van Middelbeers en bevat de vennen;

- Keyenhurk
 - Kromven
 - Berkven
- Withollandven
 - Scherpven
- Voorts enkele visvijvertjes!

DE BEERSE BROEK is het beekdal van de Grote Beerse en wordt ingedeeld in;

- Het Beerse broek
- De Biezegooren.

Bovendien is hier een heiderestant, "De Grijze Steen" te vinden.

Het gebied ligt tussen Casteren en Westelbeers.

LANDGOED DE UTRECHT is een zeer uitgestrekt bosgebied, dat eigendom is van verzekeringsmaatschappij de Utrecht. Voor het gemak is onder de naam landgoed de Utrecht ook de Neterselse heide bedoeld, welk gebied van de gemeente Bladel is.

Voor de duidelijkheid delen we het terrein als volgt in; - De Utrecht-west

- De Utrecht-oost

Deze zijn gescheiden door de provinciale weg Reusel- Tilburg.

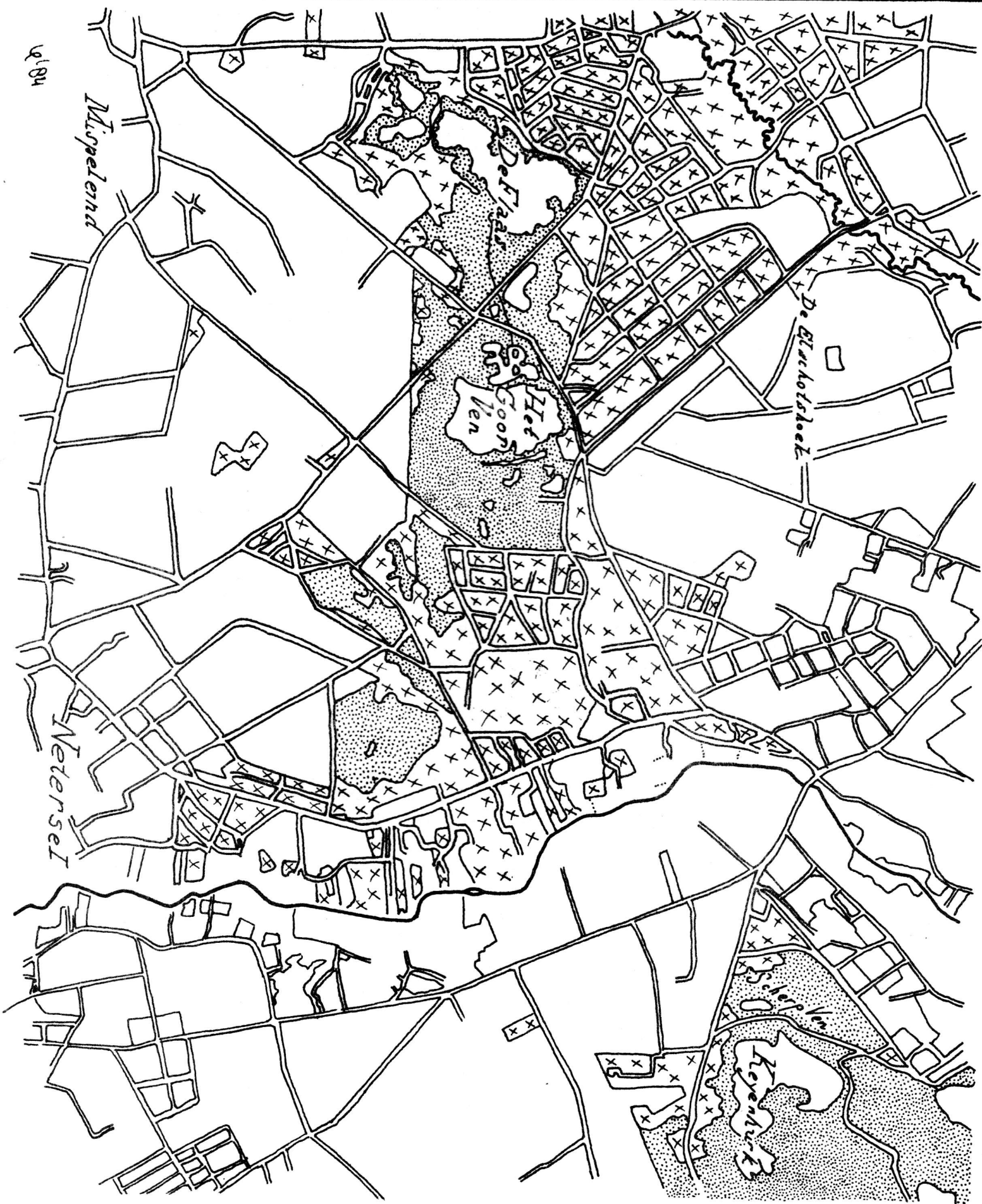
DE UTRECHT-west behelst enkele belangrijke, met naam te noemen gebieden;

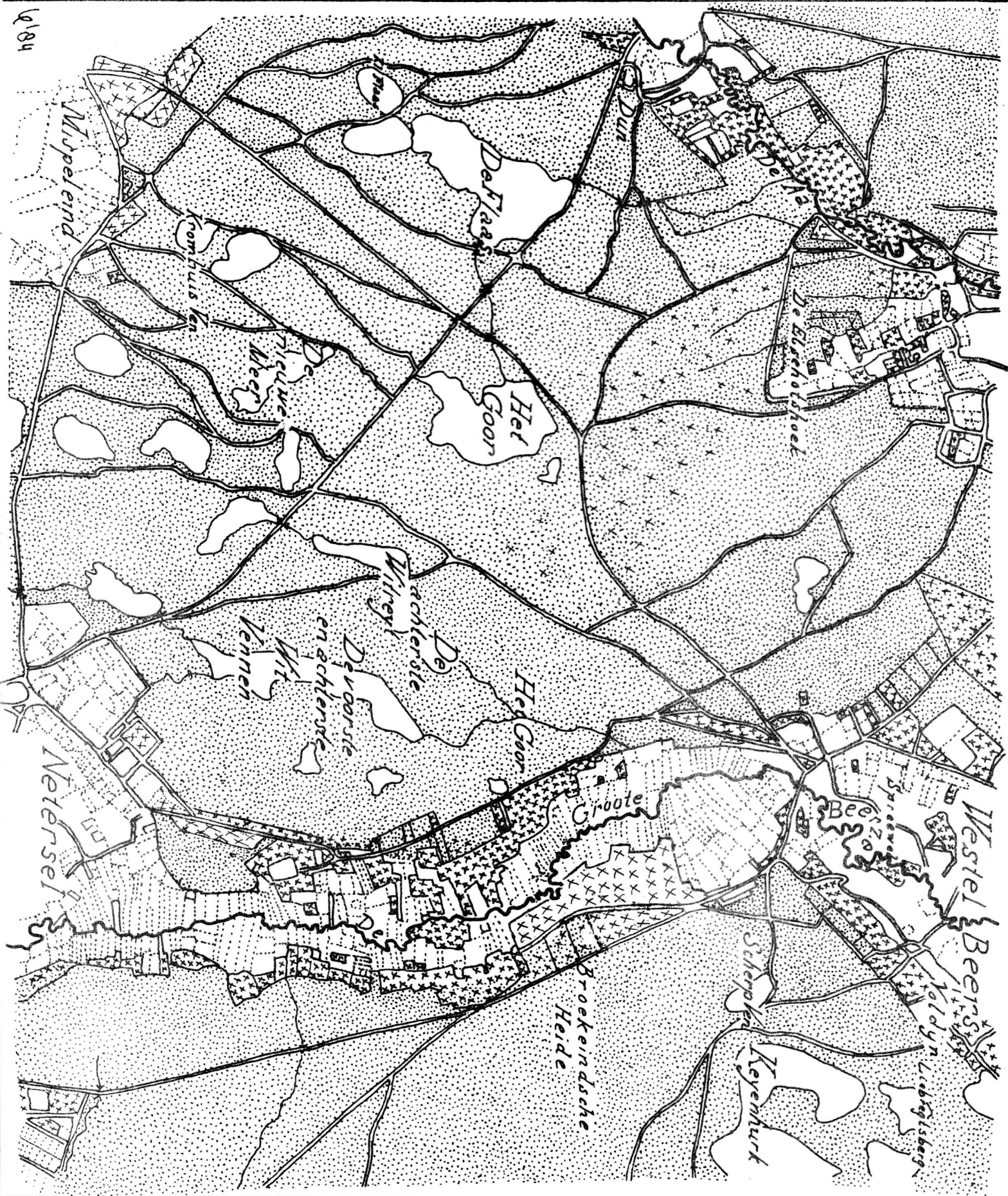
- De Hertgang en Wellenseind.
 - De Neterselse en Mispelende heide (inclusief Achterste Most)
 - De vennen; 't Goorven en de Flaes, de Hazekolk, De Kleine flaes, Het Wurvenbosven e.a.
- Aan de oostzijde is dit deel van de Utrecht begrensd door de Spreeuwelse heide, een zeer waardevol agrarisch gebied.

DE UTRECHT-oost behelst de volgende belangrijke, met naam te noemen gebieden;

- De Broekeling
- De Tulder
- De Moerbleek
- De Kruisberg
- Het Turfven
- Het Panneven.

In de volgende aflevering worden alle met name genoemde gebieden kort besproken. Bovendien zal dan een soortbespreking gepubliceerd worden van de Zeeduikers t./m. de Reiger-achtigen. Gegevens van deze soorten m.b.t. het gebied zijn t./m. mei nog te verwerken! A.U.B. zo snel mogelijk insturen dus!

LEGENDA

= heide	= beek en heggen
= bos	= ven
	= weg/pad resp. loopje